Eş'arîler ve Mâturîdîler Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'ten midirler?
Nasıl ki, selefin i'tikâdi görüşlerine muhalif olanlar içinde Ehl-i Sünnet'in büyük imamlarını Haşevî ve Müşebbih olmakla itham edenler çıkmışsa yine aynı şekilde selefin i'tikadi görüşlerini benimsemiş kimseler arasında da Eş'arîler'i ve Mâturîdîler'i büsbütün Ehl-i Sünnet dışına çıkaranlar çıkmıştır. İlk grubun yaptığı ne kadar yanlışsa ikinci grubun yaptığı da o kadar yanlıştır. Olması gereken şahıslara ve gruplara hükmetme noktasında adaletten ayrılmamak, elden geldiğince âdil olmaktır. Nitekim Allah-u Teâlâ şöyle buyurur: *"Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutan, adaletle şâhitlik eden kimseler olun. Bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi âdil olmamaya itmesin. Adaletli olun; (zira) bu takvâya daha yakındır. Allah'tan korkun. Hiç şüphesiz Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdârdır." (Mâide, 8), "Söz söylediğiniz zaman adaletli olun." (En'âm, 152)*
Allah'a hamdolsun ki elimizde, Ehl-i Sünnet âlimlerinin kendileri dışındaki gruplara hükmederken adaletten ayrılmadıklarını gösteren birçok örnek bulunmaktadır. Örneğin Şeyhu'l-İslâm İbn Teymiyye Allah'ın tevhîdi, isimleri ve sıfatları konusunda Zâhirîlerle (imamları Dâvûd ez-Zâhirî ve O'na uyan küçük bir grup hariç) Eş'arîler'in sahip oldukları akîdeyi karşılaştırırken şunları söylemiştir: "Bilindiği üzere İmam Eş'arî ve Ashâbı bu konuda Selef'e, imamlara ve hadis ehlinin mezhebine, Zâhirîler'den çok daha fazla yakındır. Yine bunun gibi Zâhirîler, Kur'ân ve Sıfat meselelerinde Ahmed b. Hanbel ve O'nun dengi diğer imamlara muvâfık olduklarını iddia etmekle beraber bu hususta Eş'arî ve Ashabını tenkid edip ayıplarlar. Oysa Eş'arî ve Ashâbı, Kur'ân ve Sıfat meselelerinde Ahmed b. Hanbel ve O'nun dengi diğer imamlara tahkîk ve intisâb bakımından, Zâhirîler'den daha yakındırlar. Tahkîk bakımından diyoruz, çünkü sıfatlar konusunda İmam Eş'arî ve Ashâbının mezhebiyle İbn Hazm (öl. 456h.) ve Zâhirîler'den O'nun emsâli olanların mezhebini bilen kimseye şu açık-seçik belli olmakla beraber kendisi ve (bu) iki görüşü anlamış herkes şunu bilir ki: Bu Bâtınî Zâhirîler, Mu'tezile'ye, hatta felsefecilere Eş'arîler'den daha yakındırlar. Eş'arîler ise Selef'e, imamlara ve hadis ehline, Zâhirîler'den daha yakındırlar... İntisâb bakımından ise, Eş'arî ve Ashâbının kendilerini, özel olarak İmam Ahmed'e genel olarak da vesair hadis ehli imamlarına nispet etmeleri, kendilerine âit kitapların hepsinde açıktır, meşhûrdur."[1]
Yine örneğin kitabımızın yazarı İbn 'Useymîn kendisine yöneltilen "Faziletli Şeyh! Eş'arîler Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'ten midirler? Açıklamanızı rica ederiz" şeklindeki bir soruya şöyle cevap vermiştir: "Eş'arîler, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'e muvâfık oldukları meselelerde Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'tendirler. Ancak onlar sıfatlar konusunda Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'e muhaliftirler. Çünkü onlar sadece yedisi dışında Allah'ın sıfatlarından başka hiçbir sıfatı ispat etmezler. Öte yandan bunları da Ehl-i Sünnet'in ispat ettiği şekilde ispat da etmezler. Her yönüyle onlar Ehl-i Sünnet'tendirler dememiz icab etmediği gibi onların Ehl-i Sünnet'e mensup oluşlarını tamamen reddetmemiz de icab etmez. Biz deriz ki, onlar Ehl-i Sünnet'e muvâfık oldukları meselelerde Ehl-i Sünnet'tendirler. Ehl-i Sünnet'e muhalefet ettikleri meselelerde ise Ehl-i Sünnet'e muhaliftirler. İşte böylece tafsîle gitmek kendisi ile hakkın ve adaletin gerçekleşeceği yoldur. Allah-u Teâlâ şöyle buyurmuştur: *"Söz söylediğiniz zaman adaletli olun." (En'âm, 152)*. Sonuç olarak onların mutlak sûrette Ehl-i Sünnet dışına çıkartılmaları adaletten olmayacağı gibi tamamen Ehl-i Sünnet'e dahil edilmeleri de adaletten olmaz. Vâcib (gerekli) olan her hak sahibine hakkının verilmesidir."[1]
Başka bir yerde ise "Eş'arî akîdesinin mahiyeti nedir ve İhvân-ı Müslimîn'in sâhip olduğu akide, Eş'arî akidesi midir?" şeklindeki soruya şöyle cevap vermiştir: "Allah şahit ki, bizler İhvân-ı Müslimîn'in akidesinin ne olduğunu bilmiyoruz. Fakat Eş'arîler hakkında yazılan kitaplar içinde gördüğüm en hayırlı kitap Şeyh Sefer el-Havâlî'ye âit olan küçük bir risâledir ki, O onda güzel sözler söylemiş ve Eş'arîler'in Allah'ın isimleri ve sıfatları meselesiyle, kelâm, iman, vaîd (azâb, cehennem) ve daha birçok meselede Ehl-i Sünnet'e olan muhalefetlerini açıklamıştır. Bu meselelere vâkıf olmak isteyenler bu kitaptan istifâde edebilirler."[2]

Bir başka yerde ise Ehl-i Sünnet'in Selef'in ta kendisi olan Sahâbe, Tâbiîn ve onların izinden giden hidayet önderi imamlar olduğunu belirttikten sonra "Eş'arîler ve Mâturîdîler, Allah'ın İsimleri ve Sıfatları konusunda Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat'ten sayılmazlar" demiş ve bunun neden böyle olduğunu uzunca bir şekilde anlatmıştır.[3]
Bir başka yerde ise Ehl-i Sünnet'i oluşturan âlimlerin şunlar olduğunu söylemiştir: "Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat içinde müslümanların, doğru yol üzerinde oldukları hususunda birleştikleri din önderi imamlar vardır: Tıpkı İmam Ahmed, Şâfiî, Mâlik, Ebû Hanîfe, Süfyân es-Sevrî, Evzâ'î gibi. Yine Ehl-i Sünnet içinde bu imamlar dışında Şeyhu'l-İslâm İbn Teymiyye ve Şeyhu'l-İslâm Muhammed Süleymân et-Temîmî (öl.1206h.) gibi meşhûr ve marûf imamlar da vardır."[4]
Bu konuyla ilgili sözlerimize İbn Teymiyye'nin şu veciz ifadesiyle son veriyoruz:
"Selefin mezhebini (görüşlerini) ortaya koyan ve ona bağlı ve müntesip olduğunu söyleyen bir kimsenin ayıplanacak hiçbir tarafı yoktur. Aksine böyle bir tavrı ondan ittifakla kabul etmek gerekir. Çünkü selefin mezhebi haktan başkası değildir ki! Eğer bu tavrı ortaya koyan kişi zâhiren ve bâtınen selefin mezhebine muvâfık ise, o kişi zâhiren ve bâtınen hak üzere olan bir mü'min durumundadır. Yok eğer sadece zâhirde selefin mezhebine muvâfık, bâtınen muvâfık değilse o kişi de münâfık durumundadır. Açığa vurduğu kabul edilir (zâhirine göre hareket edilir), gizledikleri (içinde olanlar) Allah'a havale edilir. Çünkü biz insanların kalplerini yarıp içine bakmakla ve karınlarını deşmekle emrolunmadık."[1]